

Zkázky z planety
Země

Arthur C. Clarke

Zkázky z planety Země

Přeložila:

VERONIKA VOLHEJNOVÁ

Arthur C. Clarke: Zkazky z planety Země

Vydání druhé

Copyright © 1990 by Byron Preiss Visual Publications, Inc.

All stories copyright © 1990 by Arthur C. Clarke

The Road to the Sea Copyright 1950 by Wings Publishing Co.

Hate Copyright 1961 by Digest Productions Corporation

Publicity Campaign Copyright 1956 by Renown Publications

The Other Tiger Copyright 1953 by Arthur C. Clarke

The Deep Range Copyright 1958 by Arthur C. Clarke

If I Forget Thee, Oh Earth... Copyright 1953 by Arthur C. Clarke

The Cruel Sky Copyright 1962 by Arthur C. Clarke

The Parasite Copyright 1953 by Avon Publications, Inc.

The Next Tenants Copyright 1957 by Arthur C. Clarke

Saturn Rising Copyright 1961 by Mercury Press

The Man Who Ploughed the Sea Copyright 1957 by Arthur C. Clarke

The Wall of Darkness Copyright 1949 by Fictioneers, Inc.

The Lion of Comarre Copyright 1968 Arthur C. Clarke

On Golden Seas Copyright 1987 by Omni Publications International, Ltd.

Published by arrangement with David Higham Associates, Ltd.

All rights reserved

Vydalo nakladatelství Baronet a. s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2011 jako svou 1595. publikaci

Přeloženo z anglického originálu Tales from Planet Earth

vydaného nakladatelstvím Visual Publications, Ltd., New York v roce 1990

Český překlad © 1996, 2011 Veronika Volhejnová

Korektorka Daniela Čermáková

Přebal a vazba © 2011 Ricardo a Baronet

Ilustrace na přebalu © 2011 Jan Ungrád

Sazba a grafická úprava Ricardo, Sázavská 19, Praha 2

Tisk a vazba: **FINIDR**, s. r. o., Český Těšín

Veškerá práva vyhrazena.

Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané

Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-4 9-4

BARONET

Arthur C. Clarke

**Zkázky
z planety Země**

Melindě, Tamaře a Chereně,
Valerii a Hectorovi

za lásku a podporu

Předmluva

Arthur Charles Clarke (nar. 1917) je mi ze všech spisovatelů science fiction nejpodobnější.

Samozřejmě to bude zuřivě popírat. Bude – celkem správně – poukazovat na to, že je víc než o dva roky starší než já, že je mnohem plešatější než já a mnohem méně hezký než já. Ale co má být? Není žádná ostuda být starý, plešatý a ošklivý.

Podobnost je v tom, že Arthur prošel (stejně jako já) důkladným vědeckým vzděláním a využívá jej ke psaní toho, čemu se říká „tvrdá science fiction“. Jeho styl je trochu podobný mému a často si nás pletou – nebo aspoň naše knihy.

První knížka science fiction, kterou kdy přečetla moje drahá žena Janet, byl Arthurův *Konec dětství*; druhá byla moje *Nadace a Říše*. Protože se nedokázala dost přesně rozpomenout, která byla která, vzala si nakonec mě, i když myslím, že původně stála o Arthura.

No, ale teď tu máte sbírku Arthurových povídek, které vycházejí z inteligentně odhadnutého vývoje vědy. Budou se vám ohromně líbit!

Musím vám na Arthura něco prozradit. Známe se už nějakých čtyřicet let a celou tu dobu jsme si ani na chvíli nepřestali vyměňovat láskyplné urážky. (Totéž platí o Harlanu Ellisonovi a o mně nebo o Lesteru del Reyovi a mně.) Je to určitá forma, kterou si muži

dávají najevo náklonnost. Něco takového bohužel ženy nechápou.

Když se setkají dva pánové z nižších vrstev (dva kovbojové, dva řidiči nákladáku), skoro určitě jeden z nich praští toho druhého do zad a řekne: „Ty ještě žiješ, ty hajzle jeden zatracenej, ty křivej parchante?“ Znamená to přibližně: „Zdravím tě, příteli, jak se ti vede?“

No a my s Arthurem děláme totéž, jenže samozřejmě ve spisovné angličtině, do které s oblibou přidáváme kapku vtipu. Například loni havarovalo v Iowě letadlo, asi polovina pasažérů se zabila a polovina přežila. Zjistilo se, že jeden z cestujících zůstal během katastrofálního pokusu o přistání klidný, protože si četl román Arthura C. Clarka. Tento fakt se objevil v novinářském článku.

Arthur, jak je jeho zvykem, okamžitě článek milionkrát oxeroxoval a poslal ho každému, koho znal nebo o kom kdy slyšel. Dostal jsem taky jeden a pod mou kopii Arthur rukou připsal: „Škoda, že nečetl některou tvou knížku. Byl by celé to děsné dobrodružství zaspal.“

Bylo jen dílem okamžiku poslat mu dopis tohoto znění: „Naopak, tvou knížku četl proto, že kdyby letadlo spadlo, smrt by byla spásným vysvobozením.“

Tuhle výměnu dobromyslných jedovatostí jsem citoval v Bostonu na Světové konferenci science fiction v roce 1989. Jedna žena, která o té konferenci psala, tím byla hluboce znechucena a šokována. Neznám ji, ale představuji si, že je chemicky očištěna od sebe-menších stop humoru a že neví vůbec nic o mužských projevech citu – nebo vůbec o *jakýchkoli* projevech citu. V každém případě jí moje poznámka vyrazila dech a ona ji ostře odsoudila v *Locusu*.

Samozřejmě by mě nikdy ani nenapadlo dovolit nějaké nemožné ženské, aby mi zabránila v dalších přátelských soubojích, které s Arthurem ještě svedeme, takže hned přijde další. Tentokrát ho začnu já.

Tuhle předmluvu píšu zadarmo, z čisté lásky k Art-
hurovi. Jeho samozřejmě nikdy ani nenapadne mi to
oplatit, protože by si pro pětník nechal vrtat koleno
a postrádá mou velkorysou schopnost cenit si umění
a dobré vůle víc než mamonu.

Tak! A teď s určitými obavami očekávám Arthurovu
odpověď.

Isaac Asimov
New York City

*S potěšením jsem si přečetl Isaacovu předmluvu ke
Zkazkám z planety Země. Jak správně říká, jsem mu
jako spisovatel nejpodobnější. Abych opakoval po-
známku, kterou jsem už kdysi udělal, jsme oba skoro
tak dobří, jak si o sobě myslíme.*

*Jedna drobná oprava: Nerozeslal jsem milion kopií
toho článku v Time, o kterém se Isaac zmiňuje. Poslal
jsem jen jednu – samotnému Isaacovi, protože jsem
věděl, že zbytku světa už to dá k lepšímu sám.*

*A nakonec odpovím na tu závěrečnou výzvu způso-
bem, který potvrdí jeho nejhorší obavy.*

*Tímto se zavazuji, že zdarma napíšu předmluvu
k jeho příští knize.*

Arthur C. Clarke
Colombo, Srí Lanka

OBSAH:

Silnice k moři	13
Nenávist	69
Reklamní kampaň	93
Ten druhý tygr	101
Hluboké pastviny	107
Kdybych na tebe zapomněl, Země	119
Kruté nebe	127
Parazit	151
Příští nájemníci	167
Východ Saturnu	179
Muž, který přeoral moře	195
Stěna z temnoty	217
Lev z Comarre	241
O zlatých mořích	295

Silnice k moři

Když jsem procházel svoje záznamy, zjistil jsem, že Silnici k moři jsem dokončil před více než čtyřiceti lety. Nemám k ní mnoho co říct, leda to, že v sobě obsahuje zárodky nebo předzvěsti témat, která jsem ve svých pozdějších pracech rozvinul detailněji, zejména v Městu a hvězdách a ve Zpěvu vzdálené Země.

Ještě jedna maličkost: Pobavilo mě, že jsem předpověděl nejen vynález malých přenosných přehrávačů – ale také to, že se brzy stanou takovým veřejným nebezpečím, že budou muset být zakázány. Druhá část toho proroctví se bohužel ještě nenaplnila.

Padalo první podzimní listí, když se Durven setkal se svým bratrem na mysu u Zlaté sfingy. Svůj letoun nechal v křoví u silnice, pěšky došel na vrchol kopce a podíval se dolů na moře. Po vřesovištích se proháněl studený vítr a přinášel s sebou hrozbu časných mrazů, ale dole v údolí, kde v náruči kopců ležel Shastar Nádherný, bylo ještě teplo a závětrí. Jeho prázdná nábřeží snila v bledém, ubývajícím slunečním svitu a hluboká modř moře jemně omývala jejich mramorové hráze. Jak se tak Durven znovu díval do okouzlujících ulic a zahrad svého mládí, cítil, že ho jeho odhodlání opouští. Byl rád, že se s Hannarem setká tady, víc než kilometr daleko od města, a ne mezi obrazy a zvuky, které by mu znova naléhavě připomněly dětství.

Viděl Hannara jako malou tečku na svahu, jak stoupá svým obvyklým nespěchavým, volným krokem. Durven by u něj se svým letounem mohl být za pár vteřin, ale věděl, že kdyby to udělal, nesklidil by za to žádnou vděčnost. Čekal tedy v závětrí velké Sfingy, občas udělal pár rázných kroků tam a zpátky, aby se zahřál. Jednou nebo dvakrát došel k hlavě obludy, podíval se do klidné tváře tyčící se nad městem a vzpomínal, jak kdysi jako dítě vzhlížel ze shastarských zahrad k té siluetě na obzoru a přemýšlel, zda je živá.

Hannar nevypadal o nic starší než tehdy, když se před dvaceti lety naposled viděli. Vlasy měl pořád husté a tmavé, tvář bez vrásek, protože klidný život Shastaru a jeho obyvatel jen máloco rušilo. Zdálo se to hořce nespravedlivé a Durven, zšedivělý léty neutuchajících zápasů, pocítil bodnutí závisti.

Pozdravili se krátce, ale ne bez vřelosti. Pak Hannar došel k lodi, spočívající v hnízdě z pokroucených keřů. Zafukal holí na kov a obrátil se k Durvenovi.

„Je malinká. To jsi s ní letěl celou cestu?“

„Ne, jenom z Měsíce. Z Projektu jsem přiletěl linkou a ta je asi stokrát větší.“

„A kde je ten Projekt – nebo nechceš, aby se to tady vědělo?“

„To není žádné tajemství. Stavíme lodi ve vesmíru za oběžnou dráhou Saturnu, kde je gravitační gradient Slunce skoro nulový a stačí jen malá síla k tomu, aby se odpoutaly od sluneční soustavy.“

Hannar mávl holí k modrým vodám pod nimi, k barevnému mramoru malých věžiček a k širokým ulicím s pomalu plynoucí dopravou.

„Pryč od tohohle všeho, do temnoty a osamění – hledat co?“

Durven stiskl rty do tenké, rozhodné čárky.

„Nezapomínej,“ řekl tiše, „že já jsem mimo Zemi strávil skoro celý život.“

„A přineslo ti to štěstí?“ pokračoval Hannar nelítně.

Durven chvíli mlčel.

„Přineslo mi to víc než jen to,“ odpověděl konečně. „Využil jsem své schopnosti až do poslední kapky, vychutnal jsem triumfy, jaké ty si neumíš ani představit. Ten den, kdy se První expedice vrátila do sluneční soustavy, měl větší cenu než celý život v Shastaru.“

„Myslíš,“ zeptal se Hannar, „že pod těmi cizími slunci vybudujete hezčí města, než je tohle, až naše Slunce opustíte navždy?“

„Když budeme chtít, tak ano. Jestli nebudeme, tak vybudujeme jiné věci. Ale budovat budeme určitě, a co v posledních sto letech vytvořili tvoji lidé?“

„Jen proto, že jsme nepostavili žádné stroje, protože jsme se obrátili zády ke hvězdám a jsme spokojeni s naším vlastním světem, nemusíme ještě být úplně líní. Tady v Shastaru jsme vytvořili způsob života, jaký podle

mého názoru nebyl nikdy překonán. Studovali jsme umění žít. Máme první aristokracii, v níž nejsou otroci. Toho jsme dosáhli, podle toho nás bude soudit historie.“

„To ti neberu,“ odpověděl Durven, „ale nezapomínej, že váš ráj vytvořili vědci, kteří se museli rvát stejně, jak to děláme my, aby se jejich sny uskutečnily.“

„Vždycky neuspěli. Planety už je jednou porazily; proč by měly cizí světy nebo cizí slunce být pohostinnější?“

To byla správná otázka. I po pěti stech letech měla vzpomínka na ten první neúspěch pořád hořkou příchuť. S jakými nadějemi a sny se člověk v posledních letech dvacátého století vydal k planetám – a zjistil, že jsou nejen holé a bez života, ale také nelítostně nepřátelské! Od chmurného žáru lávy na Merkuru až po ledovce tuhého dusíku na Plutu se nenašlo jediné místo, kde by člověk mohl žít bez ochrany mimo svůj vlastní svět; a do svého světa se po stu letech neplodného boje zase vrátil.

Ale sen docela nezanikl. Když se přestalo plánovat, stále ještě existovali lidé, kteří se odvážili snít o hvězdách. Z těch snů nakonec vznikl transcendentální pohon, První expedice – a teď i opojení dlouho opožděného úspěchu.

„V okruhu deseti roků letu je padesát hvězd slunečního typu,“ odpověděl Durven, „a skoro všechny mají planety. Jsme teď přesvědčení, že pro hvězdy typu G jsou planety prakticky stejně typické jako spektrum, i když nevíme proč. Takže hledání světů podobných Zemi muselo být jednou úspěšné; nemám dojem, že jsme měli nějaké obzvláštní štěstí, že jsme našli Eden tak brzo.“

„Eden? Tak jste ten nový svět pojmenovali?“

„Ano. Připadalo nám to vhodné.“

„Vy vědci jste ale vážně nevyléčitelní romantici! Možná je to jméno až příliš dobře vybrané; všechn život v tom původním Edenu taky nebyl k člověku přátelský, jestli si vzpomínáš.“

Durven se smutně usmál.

„To zase záleží na tom, jak to kdo bere,“ odpověděl. Ukázal k Shastaru, kde se začala rozžít první světla. „Kdyby naši předkové nebyli jedli ze stromu poznání, tohle všechno byste nikdy neměli.“

„A co myslíš, že se s tím teď stane?“ zeptal se Hannar hořce. „Když jste postavili cestu ke hvězdám, všechna síla a vitalita lidské rasy se vyleje ze Země jako z otevřené rány.“

„To nepopírám. Už se to stalo a stane se to zase. Shastar půjde stejnou cestou jako Babylon a Kartágo a New York. Budoucnost se staví na troskách minulosti; moudrost spočívá v tom přijmout to jako neměnný fakt, ne proti tomu bojovat. Já jsem miloval Shastar stejně tolik jako ty – tak moc, že i teď, i když ho už nikdy neuvidím, si netroufám sejít ještě jednou do jeho ulic. Ptáš se mě, co se z něj stane, a já ti to povím. To, co děláme, jeho pád jen urychlí. Dokonce už před dvaceti lety, když jsem tu byl naposled, cítil jsem, jak ten bezcílný rituál vašich životů podkopává mou vůli. Brzo to bude stejné ve všech městech na Zemi, protože se všechna opičí po Shastaru. Myslím, že Pohon přišel za pět minut dvanáct; možná i ty bys mi uvěřil, kdybys mluvil s lidmi, kteří se vrátili z hvězd, a pocítil, jak se ti po těch staletích spánku krev znova rozproudila v žilách. Protože tvůj svět umírá, Hannare; to, co teď máte, si můžete udržet ještě celé věky, ale nakonec vám to stejně proklouzne mezi prsty. Budoucnost patří nám; vám necháme vaše sny. My jsme také snili a teď svoje sny uskutečníme.“

Na čele Sfingy se zatřpytil poslední paprsek Slunce, které se potopilo do moře a přenechalo Shastar noci, ale ne tmě. Široké ulice se změnily ve světelné řeky, nesoucí myriády jasných bodů; věže a jehly byly ozdobeny barevnými šperky světel a vítr přinesl závan hudby ze zábavní lodi vyplouvající na moře. Durven s lehkým úsměvem sledoval, jak se odlepila od mola. Už to bylo pět set let nebo ještě víc, kdy svůj náklad

vyložila poslední obchodní loď, ale dokud bude existovat moře, lidé po něm budou plout.

Už nebylo co říct; a za chvíli stál Hannar na kopci sám, s hlavou zvrácenou ke hvězdám. Už svého bratra nikdy neuvidí. Z jeho obzoru zmizelo Slunce na pár hodin, ale z Durvenova brzo zmizí navždy, stane se z něj jen tečka v propasti vesmíru.

Shastar, lhostejný k tomu, co se právě stalo, ležel pod ním a blýskal se na břehu moře. Hannar, hlavu ztěžklou předtuchou, měl pocit, jako by se nad ním už vznášel těžký, nevyhnutelný osud. Durven měl pravdu: exodus brzo začne.

Před deseti tisíci lety se vypravili jiní objevitelé z prvních lidských měst hledat nové země. Našli je a nikdy se nevrátili, a čas pohltil jejich opuštěné domovy. A stejně tak to bude i se Shastarem Nádherným.

Hannar kráčel pomalu z kopce dolů k světlům města a těžce se opíral o hůl. Sfinga nevzrušeně sledovala, jak jeho postava mizí v dálce a ve tmě.

O pět tisíc let později se stále ještě dívala.

Brantovi nebylo ještě dvacet, když byl jeho rod vyhnán ze svých domovů a s lítostivým křikem ublížené nevinosti odvezen na západ přes dva kontinenty a jeden oceán. Zbytek světa s nimi ale měl pramálo soucitu, protože mohli dávat vinu jen sobě samým a těžko mohli tvrdit, že Nejvyšší rada jednala příliš nelítostně. Poslala jim aspoň tucet předběžných varování a dokonce čtyři poslední a definitivní ultimata, než se neochotně odhodlala k akci. Jednoho dne přiletěla asi tři sta metrů nad vesnici malá loď s ohromným zvukovým vysílačem a začala vydávat několik kilowattů strašlivého hluku. Po několika hodinách téhle zábavy se rebelové vzdali a začali balit své věci. O týden později přiletěla transportní flotila a odvezla je za neustálých ostrých protestů do nových domovů na druhém konci světa.

A tak byl prosazen zákon. Zákon, který stanovil, že žádné společenství nesmí zůstat na stejném místě po víc než tři generace. Poslušnost znamenala změnu, zničení tradic a rozvrácení dávných a milovaných domovů. To právě bylo účelem zákona v době, kdy byl před čtyřmi tisíci let ustanoven; ale stagnaci, které měl zabránit, už nebude možné odvrátit dlouho. Jednoho dne už nebude žádná ústřední organizace, která by zákon prosadila, a roztroušené vesnice zůstanou tam, kde jsou, dokud je čas nepohltí stejně jako starší generace, jejichž dědici jsou.

Lidem z Chaldis trvalo celé tři měsíce, než si postavili nové domy, vymýtili několik čtverečních kilometrů lesa, zasadili pár nepotřebných plodin a exotických ovocných stromů, přeložili tok řeky a srovnali se zemí kopec, který urážel jejich estetické cítění. Byl to úctyhodný výkon, a když oblastní inspektor přijel na obhlídku, minulost byla odpuštěna. A celá Chaldis se pak s uspokojením dívala, jak dopravníky, bagry a všechny připomínky pohyblivé a mechanizované civilizace mizejí v oblacích. Zvuky jejich odletu ještě ani nedozněly a celá vesnice se s úlevou vrátila k lenivému životu, který, jak doufala, nic nenaruší nejméně dalších sto let.

Brantovi se celé to dobrodružství docela líbilo. Samozřejmě že ho mrzelo, že přijde o domov, který tvořil jeho dětství; a nikdy už se nevyšplhá na tu pyšnou, osamělou horu, která shlížela na vesnici, kde se narodil. Tady žádné hory nebyly – jen nízké, oblé kopce a úrodná údolí, kde rostly lesy nerušeně už po tisíciletí, od té doby, co skončilo zemědělství. Také tu bylo tepleji než ve staré zemi, protože byli blíže rovníku a nechali za sebou ostré zimy severu. Skoro v každém ohledu to byla změna k lepšímu; ale lidé z Chaldis se budou ještě rok nebo dva spokojeně vyhřívat v paprscích mučednictví.

Tyhle politické záležitosti Branta nezajímaly ani v nejmenším. Celá lidská historie od temného dávno-

věku až po neznámou budoucnost pro něj právě teď byla mnohem méně důležitá než problém Yradne a jejich citů vůči němu. Rád by byl věděl, co Yradne právě teď dělá, a snažil se vymyslet nějakou vhodnou záminku, aby za ní mohl zajít. Ale to by znamenalo setkat se také s jejími rodiči a ti by ho zase přivedli do rozpaků, protože by předstírali, že jeho návštěva má čistě společenské důvody.

Rozhodl se podívat se místo toho do kovárny, aby si aspoň ověřil, co dělá Jon. S Jonem je to smůla; ještě před nedávnem byli tak dobří kamarádi. Jenže láska je nejhorší nepřítel přátelství, a dokud si Yradne mezi nimi nevybere, zůstanou ve stavu ozbrojené neutrality.

Vesnice se táhla asi na míli daleko údolím, nové, úhledné domky stály v naaranžovaném nepořádku. Pár lidí se loudalo kolem nebo klábosilo v malých hloučcích pod stromy. Brantovi se zdálo, že ho všichni sledují pohledem a mluví o něm – což byl náhodou velmi správný dojem. V uzavřeném společenství s méně než tisícem vysoce inteligentních lidí nemohl mít nikdo žádné soukromí.

Kovárna byla na malé mýtině na druhém konci vesnice, kde její nepořádnost bude co nejméně urážet pohledy. Kolem ní stály rozbité a napůl rozebrané stroje, k jejichž opravě se starý Johan ne a ne dostat. Jeden ze tří letounů ve vesnici ležel tam, kde ho před třemi týdny nechali se žádostí o okamžitou opravu, a jeho holá žebra se ve slunci leskla. Starý Johan ho jednou spraví, ale všechno má svůj čas.

Široká vrata kovárny byla dokořán a z jasně osvětleného nitra vycházely skřípavé zvuky kovu, jak ho automatické stroje zpracovávaly podle vůle svého pána. Brant se opatrně propletl mezi pilnými kovovými otroky a vynořil se v relativně klidné místnosti za dílnou.

Starý Johan ležel v pohodlném křesle, kouřil dýmku a vypadal, jako by v životě nepracoval ani den. Byl to úpravný mužíček s bradkou pečlivě zastřiženou do špičky a jen jeho jasné, bystré oči jevily nějaké znám-

ky života. Klidně by mohl být nějakým méně úspěšným básníkem – za nějž se také v hloubi duše považoval – ale nikdo by v něm nehledal vesnického kováře.

„Hledáš Jona?“ řekl mezi jednotlivými obláčky kouře. „Je někde tady, vyrábí něco pro to děvče. Vůbec nechápu, co vy dva na ní vidíte.“

Brant trochu zrůžověl a chtěl něco odpovědět, když jeden ze strojů začal hlasitým kvílením přivolávat pozornost. Starý Johan byl v okamžiku z místnosti venku a ze dveří se chvilku ozývalo podivné bouchání a praskání a nepřetržitý proud nadávek. Za okamžik už byl ale zpátky ve svém křesle a zjevně byl přesvědčen, že ho zase chvíli nebude nic rušit.

„Já ti něco povím, Brante,“ pokračoval, jako kdyby k žádnému přerušení nedošlo. „Za dvacet let bude přesně stejná jako její matka. Pomyslel jsi na to někdy?“

Na tohle Brant skutečně nepomyslel a trochu ho to vyvedlo z míry. Ale pro mládí je dvacet let celá věčnost; když teď dokáže získat Yradne, budoucnost se už nějak zvládne. Řekl to Johanovi.

„Jak myslíš,“ řekl kovář nikoli nelaskavě. „Je pravda, že kdybychom se všichni dívali tak daleko do budoucnosti, tak by lidská rasa vymřela už před miliony let. Proč si spolu jako dva rozumní lidé nezhrajete šachy o to, kdo ji bude mít dřív?“

„Brant by podváděl,“ odpověděl Jon, který se najednou objevil ve dveřích a skoro je vyplnil. Byl to mohutný, dobře stavěný mladík, úplný protiklad svého otce, a držel v ruce papír s nějakým plánkem. Branta napadlo, jaký dárek to asi pro Yradne vyrábí.

„Co to děláš?“ zeptal se, ale zdaleka to neznělo jen jako lhotejná zvědavost.

„A proč bych ti to měl říkat?“ odsekl zvesela Jon. „Řekni mi jeden rozumný důvod.“

Brant pokrčil rameny.

„Samozřejmě to není důležité – ptám se jenom ze zdvořilosti.“

„Nepřeháněj to,“ řekl kovář. „Když jsi byl k Jonovi naposled zdvořilý, měl jsi týden monokl. Vzpomínáš?“ Obrátil se ke svému synovi a řekl rázně: „Ukaž mi ten plánek a já ti povím, proč se to nedá udělat.“

Kriticky prozkoumal kresbu a Jon přitom jevil čím dál víc známky rozpaků. Johan nakonec nesouhlasně zamručel a řekl: „A součástky seženeš kde? Všechny jsou nestandardní a většina z nich i submikro.“

Jon se s nadějí rozhlédl po dílně.

„Není jich tak moc,“ řekl. „Je to docela jednoduché a myslel jsem...“

„... že tě nechám zkazit všechny integrátory, až se budeš pokoušet ty součástky vyrobit? No, uvidíme. Můj talentovaný syn, Brante, se snaží dokázat, že má kromě svalů taky mozek, a vyrábí hračku, která byla zastaralá už před padesáti stoletími. Doufám, že ty přijdeš na něco lepšího. To já když jsem byl ve tvém věku...“

Jeho hlas a vzpomínky se vytratily do ticha. Z řinčivého ruchu dílny se vynořila Yradne a dívala se na ně ode dveří s náznakem úsměvu.

Je pravděpodobné, že kdyby měli Brant a Jon popsat Yradne, zdálo by se, že mluví o dvou docela odlišných lidech. Všeobecná podobnost by tu samozřejmě byla. Oba by se shodli, že má kaštanové vlasy, oči velké a modré a její pleť má tu nejvzácnější ze všech barev – skoro perlově bílou. Ale Jonovi připadala jako křehké, drobné stvoření, které je potřeba chránit a hýčkat; pro Branta byla naopak tak zjevná její sebejistota a soběstačnost, že si zoufal v domnění, že jí nikdy nebude moci prokázat žádnou službu. Ten rozdíl v pohledu vyplýval částečně z Jonových patnácti centimetrů výšky a třiadvaceti centimetrů objemu navíc, ale ještě víc z psychologických příčin. Osoba, kterou člověk miluje, skoro nikdy neexistuje. Je to jen obraz vrhaný objektivem mysli na takové plátno, na které se hodí s nejmenším zkreslením. Brant a Jon měli docela rozdílné ideály a oba věřili, že je Yradne ztělesňuje.

Yradne by to ovšem nepřekvapilo ani v nejmenším, protože ji překvapovalo máloco.

„Jdu dolů k řece,“ řekla. „Stavila jsem se cestou pro tebe, Brante, ale byl jsi pryč.“

To byla rána pro Jona, ale Yradne rychle vyrovnala skóre.

„Myslela jsem si, že jsi šel někam s Lorayne nebo s některou jinou, ale věděla jsem, že Jona najdu doma.“

Jon se při tom nevynuceném a naprosto nepřesném prohlášení zatvářil samolibě, sbalil svůj plánek a zmizel v domě. Přes rameno šťastně volal: „Počkej na mě – hned jsem zpátky!“

Brant nespouštěl oči z Yradne a nejistě přešlápl. Nikoho vlastně přímo nepozvala, aby šel s ní, a pokud mu to přímo nezakáže, Brant dobrovolně neustoupí. Ale vzpomněl si na staré úsloví, že kde dva tvoří společnost, jsou tři pravý opak.

Jon se vrátil v ohromujícím, zářivě zeleném plášti se šikmými výbuchy červeně na bocích. Něco takového mohlo projít jen velmi mladému muži a Jonovi se to dařilo jen tak tak. Brant uvažoval, jestli má čas doběhnout domů a převléknout se do něčeho ještě víc šokujícího, ale bylo to příliš velké riziko. Znamenalo by to útek před nepřítelem; bitva mohla klidně skončit dřív, než by Brant získal posily.

„To je průvod,“ podotkl zlomyslně starý Johan, když odcházeli. „Nevadilo by vám, kdybych se přidal?“ Oba chlapci vypadali rozpačitě, ale Yradne se vesele zasmála a Johan si uvědomil, že je těžké nemít ji rád. Stál chvíli ve vratech a s úsměvem sledoval, jak jdou mezi stromy a dolů dlouhým travnatým svahem k řece. Ale nakonec se jeho oči ponořily do snů tak marných, jaké jen může člověk mít – do snů o vlastním zmizelém mládí. Brzo se pak obrátil zády ke slunci a zmizel v ruchu své dílny.

Slunce šplhající se k severu právě přecházelo rovník, dny budou brzo delší než noci a zimní čas skončil.

Nesčetné vesnice na celé polokouli se chystaly uvítat jaro. Když zemřela města a člověk se navrátil do polí a lesů, vrátil se také k mnohým starodávným zvykům, které během tisíciletí městské civilizace spaly. Některé z těch zvyků úmyslně vzkřísili antropologové a sociální inženýři třetího tisíciletí, které tolik dřívějších kulturních zvyklostí odeslalo do historie. Tak se stalo, že jarní rovnodennost se stále ještě vítala rituály, které by přes všechnu svoji složitost byly bližší primitivním lidem než lidem z průmyslových měst, jejichž dým kdysi špinil oblohu Země.

Přípravy na Jarní slavnost byly vždycky předmětem mnohých intrik a hašteření mezi sousedními vesnicemi. I když to znamenalo přerušení všech ostatních činností nejméně na měsíc, pro vesnici, která byla vybrána za hostitele těchto oslav, to byla vysoká pocta. Od nově usazeného společenství, které se stále ještě vzpamatovalo z přemístění, samozřejmě nikdo nečekal, že na sebe vezme takovou zodpovědnost. Ovšem Brantovi rodáci přišli na chytrý způsob, jak znovu získat vážnost a smýt nedávnou pohanu. V okruhu sta mil bylo pět vesnic a všechny byly pozvány do Chaldis na Slavnost.

Pozvání bylo pečlivě formulováno. Nenápadně naznačovalo, že z pochopitelných důvodů Chaldis nemůže doufat, že by zorganizovala tak důmyslný ceremoniál, jak by si přála, a z toho mělo vyplynout, že pokud si hosté opravdu přejí dobře se pobavit, měli by raději jet jinam. Chaldis čekala nejvýš jedno přijaté pozvání, ale zvědavost u sousedů zvítězila nad pocitem morální převahy. Všichni odpověděli, že velmi rádi přijedou, a Chaldis se z celé věci už nemohla žádným způsobem vykrotit.

Tu noc se na údolí tma nesnesla a spalo se jen málo. Vysoko nad stromy modrobíle žhnula řada umělých sluncí, zahнала hvězdy a tmou a rozvrátila zaběhané zvyky zvěře na míle daleko. Po celé dlouhíci se dny a zkracující se noci se muži a stroje rvali se zemí, aby včas vy-

budovali veliký amfiteátr, do kterého by se vešly asi čtyři tisíce lidí. Aspoň v jednom ohledu měli štěstí: V tomhle podnebí nebyla potřeba ani střecha, ani žádné umělé vytápění. Na území, které tak neochotně opustili, by na konci března ležela ještě silná vrstva sněhu.

Brant se toho velkého dne probudil brzo. Vzbudil ho zvuk letadla, snášejícího se z nebe. Unaveně se protáhl a přemýšlel, kdy se asi dostane znova do postele. Pak se oblékl. Kopl do skrytého tlačítka a obdélník poddajné pěnové gumy, asi tři centimetry nad zemí, se automaticky pokryl tuhým plastickým krytem, který se rozbalil ze zdi. S žádnými příkrývkami se nemusel zatěžovat, protože v pokoji se automaticky udržovala tělesná teplota. V mnoha podobných ohledech byl Brantův život jednodušší než život jeho vzdálených předků – jednodušší díky neúnavné a téměř zapomenuté práci pěti tisíc let vědy.

Pokoj byl měkce ozářený světlem pronikajícím jednou průsvitnou stěnou a byl v něm neuvěřitelný nepořádek. Jediné prázdné místo na podlaze bylo to, na kterém se ukrývala postel, a i to se bude muset večer pravděpodobně uklidit znova. Brant shromažďoval k deco a bylo mu líto cokoli vyhodit. Něco takového se hodně málo vyskytovalo ve světě, kdy bylo možné věci vyrobit tak snadno, ale předměty, které Brant sbíral, nebyly toho druhu, jaký obvykle vytvářely integrátory. V jednom koutě se o stěnu opíral kmínek stromu, zhruba opracovaný do neurčitě lidského tvaru. Jinde se po podlaze bez ladu a skladu válely velké kusy pískovce a mramoru a čekaly, až se Brant rozhodne na nich pracovat. Stěny byly do posledního kousku pokryty malbami, většinou abstraktními. Nebylo potřeba mnoho inteligence k tomu, aby člověk pochopil, že Brant je umělec. Těžší už bylo rozhodnout, zda je umělec dobrý.

Propletl se tím zmatkem a vydal se hledat nějaké jídlo. Nebyla tu kuchyň; někteří historici tvrdili, že se kuchyně dochovaly dokonce až do roku 2500, ale už

dávno předtím si rodiny samy vařily asi tak často, jako si samy šily šaty. Brant vešel do hlavního obývacího pokoje, k malé kovové skřínce ve zdi. V jejím středu bylo něco, co bylo posledních padesát století důvěrně známé každému člověku – desetimístný tlačítkový číselník. Brant vytukal čtyřciferné číslo a čekal. Nestalo se vůbec nic. Trochu nazlobeně stiskl skryté tlačítko a dvířka přístroje se otevřela. Objevil se vnitřní prostor, kde měla podle všech pravidel čekat chutná snídaně. Byl docela prázdný.

Brant mohl zavolat centrální potravinový stroj a požadovat se vysvětlení, ale žádné by nejspíš nedostal. Bylo celkem zřejmé, co se stalo – zásobovací oddělení mělo tolik práce s přípravami na dnešní nápor, že bude moci být rád, když dostane vůbec nějakou snídani. Zrušil předchozí příkaz, aby uvolnil okruh, a pak to znova zkusil s málo používaným číslem. Tentokrát se ozvalo tiché zapředení, tupé cvaknutí a dveře se otevřely. Za nimi byl nějaký tmavý, kouřící nápoj, pár nepřiliš lákavých sendvičů a velký řez melounu. Brant se nesouhlasně zamračil a přemýšlel, jak dlouho bude tímhle způsobem lidstvu trvat, než znova sklouzne k barbarství. Pustil se ale přesto do své náhradní snídaně a byl s ní za chvíli hotov.

Jeho rodiče ještě spali, když tiše vyšel z domu na velké travnaté prostranství uprostřed vesnice. Bylo ještě hodně brzo a vzduch byl dost studený, ale den byl jasný, slunečný a tak čerstvý, jak bývá jen za rosy. Na trávníku stálo několik letounů a z nich vystupovali cestující, kteří se hned rozešli kolem a obhlíželi Chaldis kritickými pohledy. Před Brantovými zraky se jeden z letounů vznesl a zanechal za sebou jen slabou stopu ionizace. Vzápětí ho následovaly i ostatní: každý z nich pobere jen nějakých dvanáct pasažérů a budou tedy dnes muset letět ještě mnohokrát.

Brant se loudal k hostům a snažil se vypadat sebejistě, ale zase ne namyšleně, aby předem neodrazil od všech pokusů o seznámení. Většina návštěvní-

ků byla asi v jeho věku – ti starší dorazí v rozumnější dobu.

Sledovali ho s upřímnou zvědavostí, kterou jim oplácel zájmem. Pleť měli mnohem tmavší než on a všiml si, že jejich hlasy jsou měkčí a méně zpěvavé. Někteří měli dokonce náznak přízvuku, protože i přes univerzální jazyk a okamžitou komunikaci na jakoukoli vzdálenost stále ještě existovaly místní variace. Brant aspoň předpokládal, že to oni mají přízvuk; ale jednou nebo dvakrát si všiml, že se usmívají, když promluvil.

Celé dopoledne se návštěvníci shromažďovali na náměstí a pomalu se přesunovali do velké arény, která nelítostně ukrajovala z lesa. Stály tam stany a veselé prapory a ozýval se tam křik a smích, protože dopoledne patřilo zábavám mládeže. Přestože Athény byly už jen malým, i když neuhasínajícím majákem na řece času, deset tisíc let vzdáleným, podoba sportu se od těch prvních olympijských let příliš nezměnila. Lidé stále ještě běhali a skákali a zápasili a plavali, ale dělali to o mnoho lépe než jejich předchůdci. Brant byl slušný sprinter a podařilo se mu doběhnout třetí v závodě na sto metrů. Jeho čas byl těsně nad osm sekund, což nebylo nic moc, protože rekord byl pod sedm. Branta by nejspíš ohromně pobavilo, kdyby věděl, že byly doby, kdy se o takovém výsledku mohlo sportovcům jen zdát.

Jon se ohromně bavil, skládal na trpělivý trávník jednoho návštěvníka za druhým, i když někteří byli dokonce větší než on. A když se všechny dopolední výsledky sečetly, Chaldis získala víc bodů než kterýkoli z návštěvníků, i když vyhrála poměrně málo soutěží.

Jak se blížilo poledne, dav se pomalu přesunul na paseku U pěti dubů, kde od časných ranních hodin pracovaly molekulární syntetizéry, aby stačily pokrýt stovky stolů jídlem. Do výroby prototypů bylo vloženo hodně schopností a umění a stroje je pak reprodukovaly do posledního atomu. Protože ačkoli se meto-

dy přípravy jídla naprosto změnil, kuchařské umění přežilo a dokonce dobylo nových vítězství, s nimiž už příroda neměla nic společného.

Hlavním programem odpoledne bylo dlouhé poetické drama – koláž, poměrně šikovně sestavená z prací básníků, jejichž jména byla v běhu času už dávno zapomenuta. Brantovi to celé připadalo nudné, i když tu a tam mu nějaký zajímavý verš utkvěl v paměti:

Už zimní déšť a zmar je pryč
a čas, kdy vládl sníh a hřích...

Sníh Brant znal a byl rád, že se ho zbavil. Ale hřích bylo archaické slovo, které se už tři nebo čtyři tisíce let nepoužívalo, i když pořád ještě v sobě mělo něco zlověstného a vzrušujícího.

S Yradne se setkal až skoro za soumraku, když se začalo tančit. Vysoko nad údolím se rozsvítily vznášející se lampy a zaplavily les měnivými vzory modré a červené a zlaté. Po dvou a po třech, pak už po desítkách a stovkách vcházel tanečníci do velkého oválu amfiteátru, až se nakonec stali jednou velkou, vlnící se masou. To konečně bylo něco, v čem mohl Brant Jona snadno překonat, a rád se nechal strhnout vlnou čirého fyzického potěšení.

Hudba zahrnovala celé spektrum lidské kultury. V jednu chvíli vzduch pulzoval tepotem bubnů, které se mohly ozývat z nějaké dávné džungle v dobách, kdy svět byl ještě mladý, a za chvíli už elektronické nástroje jemně splétaly složité koberce čtvrttónů. Hvězdy shlížely dolů na své cestě oblohou, ale nikdo je neviděl a nikdo také nevěnoval pozornost uplývajícímu času.

Brant tančil s mnoha dívkami, než našel Yradne. Vypadala nádherně, překypovala radostí ze života a zdálo se, že nijak nepospíchá, aby se k němu připojila, když tady kolem byly stovky jiných, z nichž si mohla vybírat. Ale nakonec spolu přece jen kroužili

v tom lidském víru a Brantovi působilo navíc potěšení i to, že je pravděpodobně odněkud zachmuřeně sleduje Jon.

Během přestávky v hudbě se vymanili z davu tanečníků, protože Yradne prohlásila, že je trochu unavená. Brantovi to ohromně vyhovovalo a za chvíli už seděli pod jedním velkým stromem a sledovali hemžení kolem sebe s nadhledem, jaký přichází s úplným uvolněním.

Kouzlo porušil první Brant. Musel to jednou udělat a kdoví, kdy zase přijde taková příležitost.

„Yradne,“ začal, „proč se mi vyhýbáš?“

Podívala se na něj nevinně.

„Ale Brante,“ odpověděla, „to od tebe není hezké, říkat něco takového – víš přece, že to není pravda! Mrzí mě, že jsi tak žárlivý. Přece nemůžeš čekat, že s tebou budu *pořád*.“

„No dobře!“ řekl Brant nešťastně a přemýšlel, jestli ze sebe zrovna nedělá blázna. Ale když už s tím začal, tak už to může i dopovědět.

„Víš, jednou si *budeš* muset mezi námi vybrat. Když to budeš pořád odkládat, tak třeba skončíš jako ty tvoje dvě zapšklé tety.“

Yradne se zvonivě zasmála. Ta myšlenka, že by mohla být stará a ošklivá, ji pobavila.

„I kdybys ty byl moc netrpělivý,“ odpověděla, „tak se myslím můžu spoléhat na Jona. Viděl jsi, co mi dal?“

„Ne,“ řekl Brant a zmocnily se ho nejčernější obavy.

„Ty si ale vážně hned všeho všimneš, vid'?' Copak jsi neviděl ten náhrdelník?“

Yradne měla na prsou velký šperk, zavěšený kolem krku na zlatém řetízku. Byl to docela hezký přívěsek, ale nebylo na něm nic neobvyklého a Brant to také hned řekl. Yradne se záhadně usmála a dotkla se náhrdelníku. Okamžitě se ozvala hudba, která se nejdřív smísila se zvuky z tanečního parketu a pak je přehlušila.